

منطقه آزاد چابهار فرصتی ویژه برای اقتصاد کشور

چابهار به عنوان تنها بندر تجاری ایران در خارج از تنگه هرمز، نقطه اتصال کریدور شرق ایران به آب‌های آزاد و نزدیک‌ترین بندر به بازارهای آسیای میانه و افغانستان است که می‌تواند به عنوان مرکزی مهم در تجارت جهانی، ترانزیت کالا و حتی گردشگری بدرخشد و حتی در توسعه اقتصادی داخلی و خارجی موثر باشد.

بندر چابهار پس از پیروزی انقلاب اسلامی توسعه چشمگیری یافت به‌طوری‌که امروز یکی از ۴ شهر لجستیکی کشور است و به گفته عبدالرحیم کردی، مدیرعامل سازمان منطقه آزاد چابهار، اگرچه برنامه‌های توسعه اقتصادی در چابهار منطبق بر یک منطق اقتصادی تدوین شده بود، اما به دلیل وقوع جنگ و مسائلی که پس از دفاع مقدس، کشور با آن‌ها روبه‌رو بود پروژه‌ها متوقف شدند، البته دلیل عمده‌تر این توقف‌ها عدم توجه اقتصادی منطقه چابهار بود.

در همان زمان و مصادف با جنگ تحمیلی، بندر چابهار به دلیل واقع شدن در کرانه دریای عمان و دوری از مرکز بحران، نقش مهمی در صادرات کشور ایفا می‌کرد و قرار گرفتن آن در خارج از خلیج فارس موقعیت بندری بسیار خوبی را برای توسعه فیزیکی در دو کریدور بین‌المللی شمال-جنوب و شرق-غرب به وجود آورد.

امروز بیش از گذشته بر اهمیت این بندر تاکید می‌شود و مقام معظم رهبری بارها در بیانات خود به موقعیت ارزشمند این منطقه اشاره کرده‌اند و همانطور که مدیرعامل منطقه آزاد چابهار اشاره کرده است، توجه هوشمندانه از طرف رهبر معظم انقلاب و نگاه رییس جمهوری به لحاظ استراتژیک به این نقطه از ایران بسیار حائز اهمیت است و در هر دو دولت یازدهم و دوازدهم به صورت جدی به چابهار پرداخته شده و در هیچ سخنرانی بین‌المللی نبوده که رییس جمهوری نامی از چابهار بر زبان نیاورده باشد و بر همین اساس در بدترین شرایط اقتصادی که پروژه‌های عمرانی دچار چالش‌های جدی برای تامین منابع بودند، پروژه‌های چابهار حتی متوقف هم نشدند.

بندر چابهار به علت موقعیت ممتاز، استراتژیک و دسترسی به آب‌های آزاد بین‌المللی جایگاه ویژه‌ای در مبادلات تجاری کشورمان با سایر کشورهای منطقه دارد و به علت نزدیکی به کشورهای نظیر هند، افغانستان، پاکستان و آسیای میانه، ترانزیت کالا در آن بسیار مورد توجه است.

در حقیقت این بندر به یک نقطه ارتباطی و حیاتی برای ارسال کالاهای هندی به افغانستان و فراتر از آن در آسیای مرکزی تبدیل شده تا جایی که دولت هند بودجه پیشنهادی خود را به نسبت سال گذشته دو برابر کرده یعنی برای توسعه بندر چابهار در سال ۲۱ - ۲۰۲۰ بودجه‌ای در حدود ۱۴ میلیون دلار در نظر گرفته است که نسبت نشان‌دهنده تعهد هند برای توسعه این بندر و همچنین قاطعیت دهلی‌نو برای تبدیل آن به یک گزینه مناسب ارتباطی است. با وجود تمام تحریم‌های ظالمانه آمریکا و فشار بر شرکای تجاری ایران، کشور هند از جمله کشورهای محسوب می‌شود که مبادلات تجاری خود را با ایران به خوبی حفظ کرده است.

به لحاظ استراتژیک بندر چابهار به‌عنوان وزنه تعادلی برای تنظیم روابط سیاسی - امنیتی دو رقیب هسته‌ای جنوب آسیا، یعنی هند و پاکستان است. کارشناسان معتقدند که هند، به‌عنوان یکی از قدرت‌های نوظهور اقتصادی در جنوب آسیا با طرح استراتژی بلندمدت در راستای توسعه بازارهای داخلی، دسترسی به بازار افغانستان و آسیای میانه و رقابت با چین و پاکستان، تلاش دارد با سرمایه‌گذاری در بندر چابهار، به نفوذ اقتصادی و سیاسی‌اش در منطقه بیافزاید و جایگزینی برای بندر گوادر، مسیر ترانزیتی چین و پاکستان ایجاد کند. به همین علت چابهار، برای هند از اهمیت فوق‌العاده استراتژیک و حیاتی برخوردار است.

این بندر در واقع کم‌هزینه‌ترین، مطمئن‌ترین و ایمن‌ترین مسیر برای اتصال بازارهای دو کانون جمعیتی جهان شامل ۲۱ کشور حوزه اقیانوس هند و کشورهای آسیای میانه، حوزه قفقاز تا شرق اروپا است و شکی نیست که این بندر می‌تواند به خوبی نقش یک دروازه بین‌المللی به سوی کشورهای آسیای میانه (CAS) و کشورهای همسایه را ایفا کند.

علاوه بر آن چابهار با توجه به موقعیت راهبردی در جهان و نزدیک بودنش به افغانستان بهترین مکان برای فعالیت‌های تجاری و سرمایه‌گذاری برای تاجران افغانستان است. به گفته کردی، مدیر عامل سازمان منطقه آزاد چابهار، کاهش هزینه‌های حمل و نقل، نجات دهنده هر منطقه و چابهار اتصال دهنده بازارهای جهانی است و باید به زیرساخت‌های آن توجه شود. وی همچنین خاطرنشان کرد: چابهار به دلیل موقعیت راهبردی مکانی مناسب برای سرمایه‌گذاری است.

بنا بر آنچه گفته شد، امروز توسعه و تکمیل زیر ساخت‌های منطقه آزاد چابهار از اهمیت بالایی برخوردار است و زیرساخت‌های کریدور شمال به جنوب باید سریع‌تر تکمیل شود چرا که چابهار به زودی به قطب تجارت، ترانزیت کالا و گردشگری تبدیل خواهد شد و امروز سرمایه‌گذاری در حوزه زیرساخت‌های گردشگری، اماکن اقامتی و تفریحی از اهمیت بالایی برخوردار بوده و به خوبی در حال انجام است.

در حقیقت توسعه سواحل مکران از پر اهمیت‌ترین پروژه‌های امروز چابهار است و ستاد توسعه سواحل مکران به ریاست اسحاق جهانگیری، معاون اول رئیس‌جمهور به جدیت پیگیر آن است.

به گفته جهانگیری، تأکید بر محورهای درون‌زایی و برون‌گرایی در سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و توسعه اقتصاد دریایی در جنوب کشور با محوریت سواحل مکران به عنوان یکی از محورهای اصلی ششمین برنامه توسعه جمهوری اسلامی ایران، سبب شده تا توسعه سواحل مذکور به منزله یکی از اهداف راهبردی کشور مورد توجه قرار گیرد و در زمره یکی از مهم‌ترین کانون‌های اقتصادی و ژئوپولیتیک منطقه، فرصت‌های ویژه‌ای را در برابر شرکت‌ها و سرمایه‌گذاران قرار دهد.

محمد اسلامی، وزیر راه و شهرسازی دبیر شورای عالی توسعه سواحل مکران است که از چابهار به‌عنوان هاب ترانزیت و حمل‌ونقل و کانون صنعتی در توسعه این منطقه نام می‌برد و پروژه‌های زیرساختی وزارت راه و شهرسازی را پیش‌تاز پروژه‌های توسعه مکران خوانده است. وی همچنین تهیه و تدوین سند جامع توسعه مکران را یکی از اتفاقات ارزشمند در این راستا دانست.

از اخبار خوبی که در ماه‌های گذشته منتشر شد، الحاق بندر شهید بهشتی و شهید کلانتری به محدوده منطقه آزاد چابهار بود که بسیار حائز اهمیت بود و موجب شد تا این منطقه به آب‌های آزاد راه پیدا کرده و کالاها از طریق کشتی به مجموعه بیاید و از طریق جاده و ریل جابه‌جا شود در واقع می‌توان گفت لایحه الحاق بندر شهید بهشتی و شهید کلانتری به محدوده منطقه آزاد چابهار و لایحه توسعه بندر چابهار از مصوبات دی ماه سال گذشته مجلس شورای اسلامی بود که سازوکاری مطمئن برای مقابله با تحریم‌های نابخردانه آمریکا به شمار می‌رود.

طرح توسعه بندر شهید بهشتی چابهار یکی از هشت پروژه مهم در راستای توسعه سواحل مکران و جهش تولید است و اتمام فاز نخست طرح توسعه بندر شهید بهشتی و آغاز عملیات فاز دوم و همچنین تامین تجهیزات استراتژیک این بندر در سال جاری می‌تواند گامی بلند در زمینه جهش تولید باشد.

به گفته رییس سازمان مدیریت و برنامه ریزی سیستان و بلوچستان، در سند راهبرد توسعه محور شرق کشور که در سال ۱۳۸۴ به تصویب هیات وزیران رسیده است، توسعه بندر شهید بهشتی چابهار به عنوان مهم‌ترین زیرساخت منطقه، جهت تامین اهداف عالی کشور مد نظر قرار گرفته است.

در پایان باید گفت منطقه آزاد چابهار می‌تواند پایلوت بسیاری از فعالیت‌های اقتصادی کشور برای تولید و صادرات باشد که تحقق این

مسئله در سال جهش تولید، نیازمند توجه بیشتر و عزم ملی است./

